

HE 113/2002 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että vienti- ja alusluottoja koskevien korontasauksosopimusten ja -tarjousten myöntämisaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vuodesta 2002 vuoteen 2005. Samalla ehdotetaan lakiin lisättäväksi säännös siitä, että korontasautoiminnassa otetaan huomioon Suomea sitovat kansainvä-

liset säännökset ja määräykset, kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeiden ympäristövaikutukset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Valtion julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettuun lakiin (1137/1996), jäljempänä korontasauslaki, perustuva korontasausjärjestelmä on toiminut vuoden 1997 alusta lähtien. Korontasausjärjestelmää hallinnoiva yhtiö Fide Oy, jäljempänä Fide, liitettiin valtion erityisrahoitusyhtiön Finnvera Oyj:n tytäryhtiöksi vuoden 1999 alussa. Voimassa olevan korontasauslain mukaan kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa korontasausyhtiölle sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997—2002 enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta. Valtuuden pääoma-arvon laskennassa otetaan huomioon korontasaus sopimusten arvo täysimääräisenä ja korontasausstarjousten arvo 30 %:n pääoma-arvon osalta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö teetti Suomen korontasausjärjestelmästä ja Fidestä arvioinnin vuonna 2001. Arvioinnissa selvitettiin muun muassa vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmän tarkoituksenmukaisuus ja tarpeellisuus sekä suomalaisten vientiyri-tysten että liikepankkien kannalta. Julkisesti tuettujen vientiluottojen korontasausjärjestelmä on arvioinnin mukaan tarpeellinen Suomen viennin rahoituksen kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Suomalaisen korontasausjärjestelmän kilpailukykyä pidettiin tyydyttävänä verrattuna muiden maiden viennin rahoitusjärjestelmiin. Sekä yritykset että pankit pitivät mahdollisuutta Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) piirissä sovit- tuun OECD-ehtoisen viennin rahoitukseen välttämättömänä niin kauan kuin vastaavia järjestelmiä on kilpailijamaissa käytössä. Käytännössä OECD-ehtoista vienninrahoitusta käytetään suhteellisen pieneen osaan kokonaisvientiiä. Myös yrityksiä, joiden asiakkaat käyttävät julkisesti tuettuja vientiluottoja, on melko rajallinen määrä. Järjestelmän vaikutukset ulottuvat kuitenkin laajemmalle alihankkijoina toimiviin pienempiin yrityk-

siin. Kiinnostus julkisesti tuettujen vienti- luottojen käyttöön on eniten riippuvainen yleisestä korkokehityksestä. Kiinteäkorkoi- nen OECD-ehtoinen vientiluotto on varteen- otettava vaihtoehto nousevien korkojen valli- tessa ja kiinnostus siihen vastaavasti vähenee korkojen laskiessa. Luotto- ja niihin liittyvil- lä korontasausstarjoutuksilla on kuitenkin mer- kitystä vientikaupoista neuvoteltaessa ja ne kohdistuvat usein vientiteollisuuden kannalta markkinastrategisesti tärkeisiin hankkeisiin. Julkisesti tuettujen OECD-ehtoisten vienti- luottojen käyttöön vaikuttaa myös toimitus- ten kulloinenkin painottuminen eri markkina- alueille, sillä rahoituksen merkitys on tärke- ämpi esimerkiksi kehittyvillä Aasian ja itäi- sen Keski-Euroopan markkinoilla kuin kehiti- tyneillä markkinoilla.

OECD-ehtoisessa pääomatavaroiden vien- nin rahoituksessa ja tämän vuoden huhtikuun puolesta välistä lukien myös alusviennin ra- hoituksessa käytetään luottovaluutan mukais- ta OECD-ehtoisen vientiluoton kiinteää kau- pallista viitekorkoa eli niin sanottua CIRR- korkoa (Commercial Interest Reference Rate) riippumatta viejä- tai ostajamaasta. Eri va- luuttojen CIRR-korkojen määrittelyssä käy- tetään yleensä asianomaisen maan valtion joukkovelkakirjojen jälkimarkkinatuottoja li- sättynä yhdellä prosentilla. Yhden prosentin marginaalin voidaan siten katsoa jäävän val- tiolle kattamaan järjestelmän ylläpidosta ai- heutuvia hallinnollisia kuluja. Tällaisia kulu- ja ovat luotonsaajan maksaman kiinteän CIRR-koron ja luotto- ja rahoituslaitoksille maksettavan vaihtuvan viitekoron välinen korkoriski tai mahdollisesti sen suojaamises- ta aiheutuvat kustannukset, korontasausyhti- ölle maksettava hallinnointipalkkio sekä luot- to- ja rahoituslaitoksille maksettavat margi- naalit.

Alusten vientiluottoihin sovellettavana säännöstönä käytettiin aikaisemmin OECD:n piirissä vuonna 1981 sovittua laivojen vienti- luottoja koskevaa järjestelyä, joka oli OECD:n vientiluottojärjestelyn liitteenä (Ar- rangement on Guidelines for Officially Sup- ported Export Credits). Vuonna 1994 hyväk- syttiin sopimus tavanomaisten kilpailuedelly-

tysten noudattamisesta kaupallisessa laivanrakennus- ja korjausteollisuudessa. Tähän sopimukseen liittyvässä alusten vientiluottoja koskevassa sopimuksen osassa saatettiin ajan tasalle säännöt, joilla oli tarkoitus korvata vuoden 1981 laivojen vientiluottoja koskeva sopimus. Tämä sopimus ei kuitenkaan tullut voimaan, koska Yhdysvallat ei ratifioinut sitä.

Useiden vuosien neuvottelujen jälkeen OECD- maat Yhdysvaltoja ja Kanadaa lukuun ottamatta sopivat viime vuoden lopulla laivaluottosopimuksen voimaan saattamisesta erillisenä sopimuksena. Tähän liittyen OECD:n neuvosto päätti maaliskuussa 2002 lakkauttaa vuoden 1981 laivaluottosopimuksen siitä päivästä lukien, jolloin uusi alusten rahoitusta koskeva alasopimus astuisi voimaan. Tämän jälkeen OECD-vientiluottojärjestelyn osapuolet hyväksyivät uuden alusten rahoitusta koskevan OECD:n vientiluottojärjestelyn liitteenä olevan alasopimuksen, joka tuli voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2002. OECD:n uuden alusrahoitusta koskevan alasopimuksen mukaisesti alusviennin rahoitukseen sovelletaan CIRR-korkoa aikaisemmin voimassa olleen 8 %:n kiinteän koron sijaan ja alusluoton enimmäistakaisinmaksuaikaa on pidennetty 8,5 vuodesta 12 vuoteen.

Fide tekee korontasaussopimukset järjestelmään liittyneiden luotto- ja rahoituslaitosten kanssa. Korontasaussopimuksissa luotto- tai rahoituslaitos antaa asiakkaalleen, joko suomalaisten tuotteiden tai palvelujen ostajalle tai viejälle kiinteäkorkoisen OECD-ehtoisen luoton. Valtion vastuulle siirtyy yhtiön tekemien korontasaussopimusten nojalla kysymyksessä olevan OECD-ehtoisen vientiluoton kiinteän kaupallisen viitekoron eli CIRR-koron ja vaihtuvan, yleensä kuuden kuukauden viitekoron lisätynä enintään 0,50 prosenttiyksiköllä välinen korkoriski. CIRR-korot julkaistaan OECD:ssä kuukausittain. CIRR-korko on muuttumaton korontasaussuoton juoksuaikana ja tietyin edellytyksin korontasaustarjouksen voimassa ollessa. Kun edellä mainittujen viitekorkojen erotus on negatiivinen, maksaa valtio erotuksen luotto- tai rahoituslaitokselle (korkotuki), ja kun erotus on positiivinen, luotto- ja rahoituslaitos maksaa erotuksen valtiolle (korkohyvitys).

Lisäksi valtio maksaa Fidelle hallinnointipalkkiona enintään 0,10 prosentin vuotuista korkoa kunkin korontasaussopimuksen ulkona olevasta pääomamäärästä.

2. Esityksen tavoitteet ja ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Voimassa olevan korontasauslain nojalla vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaussopimuksia voidaan tehdä vuoden 2002 loppuun saakka.

Valtion vuoden 2003 talousarvioesityksessä todetaan, että hallituksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle esitys korontasaussopimuksen jatkamisesta.

Korontasaussopimuksen säilyttäminen on tarpeen suomalaisten viejien kilpailukykyisten rahoitusehtojen turvaamiseksi. Pystyäkseen kilpailemaan vientihankkeista suomalaisilla viejillä tulee olla mahdollisuus kansainvälisesti kilpailukykyisiin vienninrahoitusehtoihin. Tämän vuoksi OECD:n hyväksymien julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen rahoitusehtojen saatavuus on varmistettava myös tulevaisuudessa.

Viennin rahoitusta on vuosien mittaan säännelty yhä enemmän kansainvälisillä sopimuksilla ja suosituksilla. Näitä ovat etenkin OECD:n vientiluottoja koskevat sopimukset ja järjestelyt sekä niihin tehdyt muutokset ja Euroopan unionin piirissä tapahtunut harmonisointikehitys. Myös ympäristönsuojeluun liittyviä näkökohtia korostetaan viennin rahoituksessa. Julkisesti tuetussa vientiluotto-toiminnassa kuten korontasaustoiminnassa otetaan huomioon kestävä kehityksen periaate ja noudatetaan useimpien OECD-maiden marraskuussa 2001 sopimaa yhteistä ympäristölinjausta arvioitaessa hankkeen ympäristövaikutuksia. OECD:n lahjonnanvastaisen yleissopimuksen tultua voimaan vuonna 1999 OECD:n vientiluottoryhmän maat hyväksyivät joulukuussa 2000 julkilausuman, jonka mukaan jäsenmaat pyrkivät estämään lahjontaa julkisesti tuetun viennin rahoituksessa ja, jos lahjontaa havaitaan, ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin. Lakiehdotuksessa pyritään ottamaan huomioon alaa sään-

televät julkisesti tuetun viennin rahoituksessa noudatettavat kansainväliset sopimukset ja lainsäädäntö ja niiden kehitys.

2.2. Ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan korontasauslaskia muutettavaksi siten, että korontasausopimusten ja -tarjousten myöntämismäärän voimassaoloaika jatketaan vuodesta 2002 kolmella vuodella vuoteen 2005.

Lisäksi ehdotetaan, että lakiin lisättäisiin säännös siitä, että korontasausoiminnassa otetaan huomioon Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset, kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeen ympäristövaikutukset korontasauspäättöstä tehtäessä.

Lain 1 §:n 1 momentissa ehdotetaan korontasausjärjestelmää jatkettavaksi eli korontasausopimusten tekemistä koskevan myöntämismäärän voimassaoloaika ehdotetaan jatkettavaksi vuodesta 2002 kolme vuotta eteenpäin vuoden 2005 loppuun.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että korontasausoiminnassa otetaan huomioon julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset sekä kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeiden ympäristövaikutukset korontasauspäättöstä tehtäessä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan korontasauslaskia muutettavaksi siten, että korontasausopimusten ja -tarjousten myöntämismäärän voimassaoloaika jatketaan vuodesta 2002 kolmella vuodella vuoden 2005 loppuun. Voimassa olevan lain mukaan vienti- ja alusluottoja koskevien korontasausopimusten ja -tarjousten myöntämismäärä on 5 000 miljoonaa euroa vuosina 1997—2002.

Valtio vastaa lain mukaan korontasausyhtiön luotto- ja rahoituslaitosten kanssa tekemien korontasausopimusten nojalla luotto- ja rahoituslaitoksille maksettavasta korkotuesta.

Korontasausopimukseen perustuvan korkotuen maksaa luotto- ja rahoituslaitokselle ja korkohyvityksen vastaanottaa Valtiokont-

tori. Valtiokonttori voi myös tehdä ja hallinnoida kauppa- ja teollisuusministeriön ohjeiden mukaisesti korontasausopimuksista johdettavia korko- ja valuuttariskien suojaukseen tarvittavia toimenpiteitä.

Valtio maksaa yhtiölle eli Fidelle hallinnointipalkkiona enintään 0,10 prosentin vuotuista korkoa kunkin korontasausopimuksen nimellisarvosta eli voimassa olevan korontasausopimuksen erääntymättömästä pääomasta.

Fiden tekemien korontasausopimusten rahamäärä maaliskuun lopussa 2002 oli 437,4 miljoonaa euroa. Voimassa olevia korontasausopimuksia oli yhteensä 8 477 miljoonaa euroa, joista 1 290 miljoonaa euroa kohdistui jo tehtyihin vientikauppoihin. Korontasausopimuksista toteutuu korontasausopimuksina keskimäärin alle 5 prosenttia.

Vuonna 2002 vientiluottoja koskevia korontasausopimuksia arvioidaan tehtävän noin 200 miljoonan euron arvosta. Vuonna 2003 vientiluottoihin kohdistuvia uusia sopimuksia arvioidaan tehtävän noin 300 miljoonan euron arvosta ja sen jälkeen vuosittain noin 300 miljoonan euron arvosta.

Alusluottoihin kohdistuvia korontasausopimuksia arvioidaan tehtävän vasta vuoden 2003 lopulla ja sen jälkeen vuosittain noin 300 miljoonan euron arvosta.

Vientiluottojen korontasausopimuksista valtiolle aiheutuvien menojen arvioidaan jäävän vähäisiksi vuonna 2002, sillä kaikki korontasausopimukset tuottavat tällä hetkellä korkohyvitystä lyhyiden viitekorkojen alhaisuuden johdosta. Vuonna 2001 valtio maksoi luotto- ja rahoituslaitoksille korkotukea ja Fidelle hallinnointipalkkiota yhteensä 2,1 miljoonaa euroa. Luotto- ja rahoituslaitokset tulottivat valtiolle korkohyvityksiä yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Valtiokonttori on kuluvana kesänä suojannut suurimman osan Fiden Yhdysvaltain dollarin määräisistä korontasausopimuksista.

Korontasausarvioihin liittyvien korkotukimenot mukaan lukien Fiden hallinnointipalkkio ja Valtiokonttorin suojaustoimenpiteet on arvioitu olevan vuosina 2003—2007 vientiluottojen osalta 7,3 miljoonaa euroa, 8,3 miljoonaa euroa, 9,1 miljoonaa euroa, 9,5 miljoonaa euroa ja 9,5 miljoonaa euroa. Alusluottojen osalta korkotukimenojen on arvioi-

tu olevan vuosina 2004 – 2007 0,8 miljoonaa euroa, 4 miljoonaa euroa, 6,7 miljoonaa euroa ja 9 miljoonaa euroa.

Esitetyt korkotukiarviot perustuvat Fiden maaliskuussa 2002 tekemään arvioon uusien korontasausopimusten määrästä, niiden keskimääräiseen korkotukiarvioon 0,25 % OECD-vientiluotoille ja 0,725 % alusluotoille, keskimääräiseen 0,375 %:n luotto- ja rahoituslaitoksille maksettavaan marginaaliin sekä lain mukaiseen 0,1 %:n hallinnointipalkkioon. Solmittujen ja varattujen korontasausopimusten osalta arvio perustuu nykyiseen korkotasoon. Jos jonkin edellä mainitun muuttujan arvo muuttuisi, merkitsisi se myös muutosta esitettyihin korkotukilaskelmiin.

Jos edellä esitetyssä tapauksessa keskimääräinen korkotukiprosentti nousisi 1 %-yksikön, korkotukimenot lisääntyisivät vuosina 2003—2007 vientiluottojen osalta 10—13,1 miljoonaa euroa ja alusluottojen osalta vuosina 2004—2007 0,8—6 miljoonaa euroa. Yhden prosenttiyksikön koronlasku vastaavasti vähentäisi korkotukimenoja.

3.2. Organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

3.3. Ympäristövaikutukset

Ehdotetulla lailla pyritään osaltaan vaikuttamaan siihen, että ympäristövaikutukset arvioidaan ja otetaan huomioon julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauostoinnassa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä kauppaja- ja teollisuusministeriössä. Valmistelutyössä on otettu huomioon kauppaja- ja teollisuusministeriön keväällä 2001 teettämä Fide Oy:n ja suomalaisen korontasausjärjestelmän arvioin-

ti. Esityksestä on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta, Metalliteollisuuden Keskusliitolta, Finnvera Oyj:ltä ja Fide Oy:ltä. Lausunnonantajat ovat pitäneet korontasausjärjestelmän jatkamista perusteltuna suomalaisen viennin kansainvälisesti kilpailukykyisten rahoitusehtojen turvaamiseksi. Lausunnonantajien tekemät huomautukset on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon esityksessä.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan mukaan jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävät valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskeva OECD-konsensus on neuvoston päätöksellä hyväksytty sovellettavaksi EY:ssä (93/112/EEC) ja on siten EY:ssä voimassa olevaa oikeutta. Koska esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevan korontasauslain keskeistä aineellista sisältöä (notifioitu EFTAn valvontaviranomaiselle), muutosta ei ole tarpeen notifioida Euroopan yhteisöjen komissiolle. Sen sijaan lakimuutos lähetettäisiin tiedoksi komissiolle.

6. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1137/1996) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 549/2000, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1119/1997 ja 1099/1999 sekä mainitussa laissa 549/2000, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

1 §

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiölle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaussopimuksia vuosina 1997—2005 enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

Korontasautoiminnassa otetaan huomioon julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset sekä kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeen ympäristövaikutukset.

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 2003.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Sinikka Mönkäre*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1137/1996) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 549/2000, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1119/1997 ja 1099/1999 sekä mainitussa laissa 549/2000, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiölle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997—2002 enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

Ehdotus

1 §

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiölle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997—2005 enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

Korontasaus toiminnassa otetaan huomioon julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset sekä kansainväliset kilpailutekijät sekä hankkeen ympäristövaikutukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 2003.
